FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT F. G. JACOBS

fremsat den 17. oktober 1989 *

Høje Domstol.

1. Nærværende sager er indbragt for Domstolen i form af anmodninger om præjudicielle afgørelser, som i sag C-228/88 er indgivet af Bayerisches Landessozialgericht og i sag C-12/89 af Bundessozialgericht, i Forbundsrepublikken Tyskland. Omstændighederne i de to sager er ikke helt de samme, men sagerne rejser i det væsentlige det samme problem, og af denne grund har Domstolen besluttet, at de begge skal behandles samme dag. Den tyske regering tillægger sagerne stor betydning, og Domstolens svar på de forelagte spørgsmål vil være afgørende for en række tilsvarende sager. Nogle af disse verserer allerede for Domstolen.

2. Spørgsmålet i begge sager er i det væsentlige, om en vandrende arbejdstager har krav på familieydelser i beskæftigelsesstaten for et barn med bopæl i arbejdstagerens hjemland, der er arbejdsløs, når beskæftigelsesstaten gør ret til ydelserne betinget af, at barnet først tilmeldes arbejdsformidlingen i beskæftigelsesstaten, og barnet rent faktisk er tilmeldt arbejdsformidlingen i hjemlandet.

3. Baggrunden for sag C-228/88 er følgende. Giovanni Bronzino, der er italiensk statsborger, har i en årrække udøvet en lønnet beskæftigelse i Augsburg i Forbundsrepublikken Tyskland. Hans hustru og syv børn bor i Ercolano i provinsen Napoli. Bronzino har siden januar 1985 oppebåret børnetilskud fra Kindergeldkasse for fire af sine børn. I marts 1985 ansøgte han om børnetilskud for sine tre øvrige børn, der er født i henholdsvis 1964, 1966 og 1967. Han fremlagde en række erklæringer fra arbejdsformidlingen i Ercolano, hvorefter disse tre børn var tilmeldt dér som arbejdssøgende lærlinge eller arbejdere, dvs. som arbejdsløse.

4. Bronzinos ansøgning blev afslået den 11. april 1985. Den 21. august 1986 gav Sozialgericht Augsburg Bronzino medhold i en af ham anlagt sag og tilpligtede Kindergeldkasse at udbetale ham de krævede børnetilskud. Kindergeldkasse ankede til Bayerisches Landessozialgericht, som udsatte sagen og forelagde Domstolen følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

»Skal artikel 73, stk. 1, og artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 eller andre fællesskabsretlige bestemmelser fortolkes således, at en vandrende arbejdstager også har krav på familieydelser i beskæftigelsesstaten, når det kun er i familiemedlemmets bopælsstat og efter dennes lovgivning, at familiemedlemmet på grund af manglende uddannelsespladser ikke kan påbegynde eller fort-

* Originalsprog: engelsk.

sætte en erhvervsuddannelse eller står til rådighed for arbejdsformidlingen som arbejdsløs, selv om disse betingelser i henhold til national ret i beskæftigelsesstaten skal være opfyldt i denne?«

5. De faktiske omstændigheder i sag C-12/89 er stort set de samme. Antonio Gatto er italiensk statsborger og bor i Forbundsrepublikken Tyskland. I modsætning til Bronzino er han imidlertid arbejdsløs og har siden 1976 oppebåret »Arbeitslosengeld« eller »Arbeitslosenhilfe«. Hans hustru og tre børn bor i Italien. Hans datter Antonia, der er født i 1968, er arbejdsløs, og de to yngre børn er stadig skolesøgende. Den 6. maj 1985 ansøgte Gatto hos sagsøgte om tyske børnetilskud for Antonia. Til støtte herfor fremlagde han en erklæring fra vedkommende italienske arbejdsformidlingskontor om, at Antonia var arbejdsløs. Gattos ansøgning blev afslået, og han anlagde herefter sag ved Sozialgericht til prøvelse af sagsøgtes afgørelse, men fik ikke medhold. Gatto ankede til Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen, men fik heller ikke medhold dér. Han ankede herefter videre til Bundessozialgericht, som besluttede at forelægge Domstolen følgende spørgsmål:

»Indebærer artikel 74, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1408/71, der indeholder en regel om teoretisk bopæl, også, at en betingelse i arbejdstagerens (hidtidige) beskæftigelsesstats lovgivning om, at et familiemedlem skal være arbejdsløs for, at der kan opnås familieydelser, skal anses for opfyldt, når familiemedlemmet i sin bopælsstat står til rådighed for arbejdsformidlingen?«

Den nationale lovgivning

6. De tyske myndigheders afslag på Bronzinos og Gattos ansøgninger om børnetilskud blev i det væsentlige baseret på §2, stk. 4, i Bundeskindergeldgesetz (lov om børnetilskud, herefter benævnt »BKGG«), der indeholder følgende bestemmelser af relevans for sagerne:

»Der ydes også børnetilskud for børn, der er fyldt 16, men endnu ikke 21, år, og som inden for denne lovs geografiske anvendelsesområde

1) på grund af mangel på uddannelsespladser ikke kan påbegynde eller fortsætte en erhvervsuddannelse eller

2) står til rådighed for arbejdsformidlingen som arbejdsløse...«

Det fremgår heraf, at der kun ydes børnetilskud for arbejdsløse børn mellem det fyldte 16. og 21. år, der har bopæl inden for BKGG's geografiske gyldighedsområde, dvs. Forbundsrepublikken, og som enten ikke har været i stand til at finde en faglig uddannelsesplads eller står til rådighed for arbejdsformidlingen i Tyskland. Det problem, som Domstolen skal tage stilling til, er, om tilmelding hos arbejdsformidlingen i en anden medlemsstat skal sidestilles med tilmelding hos arbejdsformidlingen i Forbundsrepublikken, for så vidt angår børn af personer, der er omfattet af det personelle anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71.

De relevante fællesskabsretlige bestemmelser

7. Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971, som ændret, vedrører anvendelsen af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet. Den nyeste konsoliderede udgave er offentliggjort i EFT 1983, L 230, s. 6. Forordningens artikel 73, stk. 1, og artikel 74, stk. 1, indeholder følgende bestemmelser:

Artikel 73, stk. 1: »En arbejdstager, der er omfattet af lovgivningen i en anden medlemsstat end Frankrig, har for de af sine familiemedlemmer, der er bosat på en anden medlemsstats område, ret til familieydelser efter lovgivningen i den førstnævnte stat, som om de pågældende var bosat på dennes område.«

Artikel 74, stk. 1: »En arbejdsløs arbejdstager, der modtager ydelser i anledning af arbejdsløshed efter lovgivningen i en anden medlemsstat end Frankrig, har for de af sine familiemedlemmer, der er bosat på en anden medlemsstats område, ret til familieydelser efter lovgivningen i den førstnævnte stat, som om de pågældende var bosat på dennes område.«

Jeg indskyder her, at Domstolen i dommen af 2. marts 1989 i sag 359/87, Pinna mod Caisse d'allocations familiales de la Savoie (359/87, Sml. 1989, s. 585) udtalte, at ordene »anden... end Frankrig« i artikel 73, stk. 1, forudsætningsvis måtte anses for at være blevet underkendt ved Domstolens dom i sag 41/84, hvor parterne var de samme (jfr. Sml. 1986, s. 1). Efter min opfattelse må det samme gælde de tilsvarende ord i artikel 74, stk. 1.

8. Indholdet af begrebet »familieydelser« er fastlagt i forordningens artikel 1, litra u), i), idet begrebet omfatter »alle natural- eller kontantydelser, der tager sigte på udligning af forsørgerbyrder inden for rammerne af en lovgivning som omhandlet i artikel 4, stk. 1, litra h) ...«. Artikel 4, stk. 1, opregner de sociale sikringsgrene, som forordningen finder anvendelse på. Artikel 4, stk. 1, litra h), omtaler blot »familieydelser«.

9. Endelig indeholder forordningens artikel 3, stk. 1, følgende bestemmelse:

»Personer, der er bosat på en medlemsstats område, og som er omfattet af denne forordning, har de samme pligter og rettigheder i henhold til en medlemsstats lovgivning som denne medlemsstats egne statsborgere, medmindre andet følger af særlige bestemmelser i denne forordning.«

De præjudicielle spørgsmål

10. De forelagte spørgsmål rejser i det væsentlige tre problemer. De første to er, om de former for ydelser, som Bronzino og Gatto gør krav på, er familieydelser som omhandlet i henholdsvis forordningens artikel 73 og artikel 74, og i bekræftende fald, om betingelserne i disse bestemmelser for, at der består en ret til ydelserne, er opfyldt. Besvarelsen af disse spørgsmål kan berøres af det tredje problem, nemlig om de tyske

myndigheders afslag på Bronzinos og Gattos ansøgninger strider mod forbudet mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet i artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, som er en konkretisering af det mere generelle princip, der er knæsat i Traktatens artikel 7 og artikel 48, stk. 2.

11. Den tyske regering, i sag C-228/88 støttet af den nederlandske regering, gør gældende, at disse spørgsmål må besvares benægtende. Den tyske regering anfører, at de af sagsøgerne krævede ydelser i realiteten er udtryk for en beskæftigelsesfremmende foranstaltning, der — uafhængigt af noget spørgsmål om fri bevægelighed mellem medlemsstaterne — gælder enhver inden for den nævnte aldersgruppe. Ganske vist omtales foranstaltningen i den pågældende tyske lovgivning som en familieydelse, men dette skyldes ifølge den tyske regering udelukkende administrative hensyn. Når det i henhold til §2, stk. 4, i BKGG er en betingelse, at børn, for hvem der ønskes de nævnte ydelser, skal opholde sig i Forbundsrepublikken, er det fordi, at det kun er under disse omstændigheder, at de tyske myndigheder kan finde arbejde eller uddannelsespladser til dem. Den nævnte sammenhæng mellem tilkendelsen af ydelsen og det forhold, at den pågældende opholder sig i Forbundsrepublikken, er tilstrækkeligt begrundet i ordningens beskæftigelsesfremmende målsætning.

12. Kommissionen, i sag C-228/88 tillige med Bronzino og den italienske og den portugisiske regering, og i sag C-12/89 tillige med den belgiske og den italienske regering, har gjort den modsatte opfattelse gældende. Kommissionen anfører, at formålet med såvel artikel 73 som artikel 74 i forordning nr. 1408/71 er at beskytte arbejdstagere og deres familiemedlemmer mod de retstab, som ellers ville kunne være forbundet med sådanne personers udøvelse af deres ret til fri bevægelighed mellem medlemsstaterne. Et krav om, at en arbejdssøgende skal tilmelde sig hos et tysk arbejdsformidlingskontor, før der opstår en ret til familieydelser for den pågældende, er netop den form for hindring, som artiklerne 73 og 74 blev udstedt for at ophæve. Ifølge Kommissionen vil en sådan hindring kun blive fjernet, såfremt tilmelding i en anden medlemsstat sidestilles med tilmelding i den stat, hvor der er spørgsmål om de pågældende ydelser.

13. Efter min opfattelse er de ydelser, som Bronzino og Gatto kræver, åbenbart »familieydelser« i den i forordningens artikler 73 og 74 forudsatte betydning. Jeg bemærker med det samme, at ydelserne betegnes således, ikke alene i tysk lovgivning, men også af de forelæggende retsinstanser. Endvidere indeholder erklæringen fra den tyske regering i henhold til forordningens artikel 5 — hvorefter medlemsstaterne skal give meddelelse om bl.a. lovgivning og ordninger som omhandlet i artikel 4, stk. 1 — en udtrykkelig henvisning til den lov, som kravene om ydelserne støttes på (jfr. EFT 1980, C 139, s. 6, punkt 5).

14. Jeg mener i hvert fald, at definitionen på »familieydelser« i forordningens artikel 1, litra u), i), må omfatte de omtvistede former for ydelser, som med rette må anses for at »tage sigte på udligning af forsørgerbyrder«. Som den tyske regering da også selv har erkendt i sit indlæg, bor unge arbejdsløse, der endnu ikke har ret til arbejdsløshedsydelser, normalt hos deres forældre og forsørges af disse. Man bør her notere sig, at ydelser i henhold til BKGG udbetales til forældrene og ikke til barnet. Såvel ydelsens

beskaffenhed som den måde, den udbetales på, bekræfter, at formålet er at bidrage til en udligning af de udgifter, som forældre har, for så vidt angår børn, der er arbejdsløse. Ydelserne er således klart omfattet af definitionen på »familieydelser« i artikel 1, litra u), i).

15. Den tyske regering har henvist til en række afgørelser fra Domstolen til støtte for, at denne klassificerer ydelser efter deres formål snarere end efter deres formelle betegnelse. Nærmere bestemt henviser den tyske regering på dette punkt til dommen i sag 94/84, Office national de l'emploi mod Deak (Sml. 1985, s. 1873), dommen i sag 378/85, Campana mod Bundesanstalt für Arbeit (Sml. 1987, s. 2387), og dommen i sag 313/86, Lenoir mod Caisse d'allocations familiales des Alpes-Maritimes (Sml. 1988, s. 5391). Jeg er enig i, at Domstolen ikke kan være bundet af den betegnelse for en ydelse, som benyttes i national lovgivning, men jeg mener ikke, at de nævnte domme i øvrigt støtter rigtigheden af det af den tyske regering anførte.

16. Deak-sagen drejede sig om et krav på nogle særlige former for arbejdsløshedsydelser til unge arbejdstagere i henhold til belgisk lovgivning, og sagen var anlagt af en ungarsk statsborger, der boede i Belgien sammen med sin mor, en italiensk statsborger, der var beskæftiget dér. Sagsøgerens krav blev afvist af den kompetente belgiske institution under henvisning til sagsøgerens ungarske statsborgerskab. Sagsøgeren gjorde gældende, at han var berettiget til de pågældende ydelser i henhold til forordning nr. 1408/71 i sin egenskab af familiemedlem til en arbejdstager med statsborgerskab i en anden medlemsstat. Domstolen lagde imidlertid i overensstemmelse med det princip, der blev fastlagt i dommen i sag 40/76, Kermaschek mod Bundesanstalt für Arbeit (Sml. 1976, s. 1669), til grund, at en person med sagsøgerens status ikke kunne støtte ret på forordning nr. 1408/71. Domstolen udtalte nærmere, at vandrende arbejdstageres familiemedlemmer kun efter forordningen havde krav på ydelser i henhold til national lovgivning i deres egenskab af familiemedlemmer, idet de nævnte særlige arbejdsløshedsydelser blev tilkendt unge arbejdssøgende, ikke i deres egenskab af familiemedlemmer til en arbejdstager, men som følge af deres personlige situation. I nærværende sager er der imidlertid spørgsmål om rettigheder for Bronzino og Gatto, og ikke for deres børn, hvorfor de nævnte betragtninger ikke gør sig gældende.

17. Campana-sagen er et andet eksempel på, at Domstolen gerne foretager en nærmere materiel undersøgelse af en ydelse med henblik på at afgøre, hvorledes denne skal klassificeres efter ordningen i henhold til forordning nr. 1408/71. I denne sag blev Domstolen anmodet om at afgøre, hvorvidt nogle nationale ydelser, der tog sigte på at forebygge *fremtidig* arbejdsløshed frem for at afbøde virkningerne af en *aktuel* arbejdsløshed, var ydelser ved arbejdsløshed i den i forordningens artikel 67, stk. 1, og artikel 4, stk. 1, litra g), forudsatte betydning. Domstolen udtalte, at det ville stride mod formålet med Traktatens artikel 51 principielt at udelukke ydelser til forebyggelse af fremtidig arbejdsløshed fra disse bestemmelsers anvendelsesområde. For så vidt der — således som tilfældet var i sagen for den forelæggende retsinstans — var tale om ydelser med karakter af bistand til at gennemføre en faglig videreuddannelse, kunne disse kun være ydelser ved arbejdsløshed efter forordningen, såfremt de udbetaltes til arbejdsløse arbejdstagere eller til arbejdstagere, som rent faktisk var truet af arbejdsløshed.

18. Jeg mener ikke, at dommen i Campana-sagen kan tjene til nogen vejledning med henblik på afgørelsen af, hvorvidt de i nær-

værende sager omtvistede ydelser er familieydelser i henhold til forordningens artikler 73 og 74, ud over det kriterium, at besvarelsen af dette spørgsmål afhænger af ydelsernes materielle art, og ikke deres form, hvilket jeg under alle omstændigheder ikke er i tvivl om.

19. Jeg vender mig nu mod Lenoir-sagen, der efter min opfattelse af to grunde — en teknisk og en materiel — adskiller sig fra nærværende sager. For det første drejede Lenoir-sagen sig om den særlige definition af begrebet ydelser i forordningens artikel 77, stk. 1, hvorom Domstolen udtalte, at det nævnte begreb svarede til begrebet »familieydelser« i forordningens artikel 1, litra u), ii). I nærværende sager er der som bekendt spørgsmål om artikel 1, litra u), i). Mere væsentligt er det imidlertid nok, at Domstolen i dommen i Lenoir-sagen sondrede mellem på den ene side kontantydelser, der tilkendes udelukkende på grundlag af antallet af familiemedlemmer og disses alder, og på den anden side andre ydelser som f.eks. ydelser, der bidrager til at udligne økonomiske byrder i forbindelse med starten på et nyt skoleår. Mens udbetaling af de førstnævnte former for ydelser burde ske uafhængigt af den ydelsesberettigedes og hans families bopælssted, måtte de sidstnævnte former for ydelser antages at have snæver sammenhæng med de konkrete sociale forhold og derfor med de pågældendes bopælssted. Det kunne dermed ikke antages at stride mod artikel 77, at myndighederne i den kompetente stat afslog at udbetale ydelser af sidstnævnte art til en person, der med sin familie var flyttet til en anden medlemsstat.

20. Jeg er af den opfattelse, at der i nærværende sager ikke er tale om ydelser, som tager sigte på at udligne en byrde, der kun rammer familier med bopæl i Forbundsrepublikken. Når unge er uden arbejde, er der, uanset hvilken medlemsstat de bor i, en større sandsynlighed for, at dette vil indebære en økonomisk byrde for deres familier. Det kan meget vel være, at det er nemmere for unge at finde arbejde i Forbundsrepublikken end i Syditalien, men det ville stride mod princippet om, at fællesmarkedet bør fungere på den måde, der er tiltænkt, såfremt man på dette grundlag afslår at udbetale ydelser til personer som sagsøgerne i nærværende sager, idet det er et led i målsætningerne med Traktaten, at arbejdstagere som Bronzino og Gatto skal kunne støtte ret på de gunstigere ordninger, der gælder i andre medlemsstater end deres hjemland.

21. Forholdet er jo det, at princippet om arbejdskraftens frie bevægelighed, som forordning nr. 1408/71 har til formål at føre ud i livet, har en helt grundlæggende karakter inden for Fællesskabet. Af denne grund bør forordningens bestemmelser ikke fortolkes indskrænkende, men på en bred måde, der er i overensstemmelse med de reale hensyn, som ligger til grund for forordningen. Nægter man under disse omstændigheder personer som Bronzino og Gatto ydelser som de omhandlede, ville dette i betydelig grad kunne afholde sådanne personer fra at udøve deres ret til fri bevægelighed, og efter min opfattelse har det netop været hensigten med forordningens artikler 73 og 74 at forhindre dette. Det i artiklerne 73 og 74 knæsatte princip om »teoretisk bopæl« kræver efter min opfattelse således ikke alene, at medlemsstaterne anser vandrende arbejdstageres familiemedlemmer for at være bosiddende i værtslandet. Det må også følge af princippet, at medlemsstaterne skal anse betingelser for opnåelse af ret til ydelser for opfyldt, såfremt dette sker i det land, hvor den vandrende arbejdstagers familiemedlemmer er bosat. Ellers ville en medlemsstat

kunne omgå reglen om teoretisk bopæl ved at opstille betingelser for opnåelse af ret til ydelser, der i praksis kun kan opfyldes af personer, som har bopæl i medlemsstaten. Dette ville være ensbetydende med en indførelse ad bagdøren af et bopælskrav, hvilket det ikke kan have været hensigten med artiklerne 73 og 74 at skabe mulighed for.

22. Den omstændighed, at en anden fortolkning indirekte ville medføre en forskelsbehandling af Bronzino og Gatto på grundlag af deres nationalitet, bestyrker mig i den opfattelse, at de omhandledle ydelser er »familieydelser« efter henholdsvis artikel 73 og artikel 74 i forordning nr. 1408/71. Selv om §2, stk. 4, i BKGG ikke udtrykkeligt omtaler de pågældende arbejdsløses nationalitet, opstiller bestemmelsen en betingelse, som meget nemmere vil kunne opfyldes af tyske statsborgere end af statsborgere i andre medlemsstater. Som Domstolen fremhævede i den allerede omtalte dom i den første Pinna-sag, indebærer »ligebehandlingsprincippet ikke alene... et forbud mod åbenlyse former for forskelsbehandling, begrundet i nationalitet, men også mod alle skjulte former for forskelsbehandling, hvorved det samme faktisk bliver resultatet, selv om forskelsbehandlingen udøves på grundlag af andre formelle kriterier« (præmis 23). Enhver tvivl med hensyn til, om §2, stk. 4, rammer statsborgere i andre medlemsstater i højere grad end tyske statsborgere, er blevet fjernet ved de angivelser fra de tyske myndigheder, som Kommissionen har fremlagt, og som viser, at situationen i slutningen af 1984 var den, at over 17% af børnene af statsborgere fra andre medlemsstater med bopæl i Tyskland og med ret til tyske familieydelser var bosat i udlandet, medens de tyske statsborgere, hvis børn havde bopæl i udlandet, kun udgjorte 0,03 af det samlede antal tyske statsborgere med ret til familieydelser.

23. Den tyske regering har gjort gældende, at der kun foreligger en indirekte eller skjult form for forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, såfremt den pågældende regel principielt kun rammer udlændinge. Begrebet indirekte forskelsbehandling er imidlertid på ingen måde så snævert, og man behøver blot at læse dommen i den første Pinna-sag for at blive klar over, at den tyske regerings opfattelse strider mod Domstolens praksis. Sagen vedrørte en ret for en arbejdsløs omfattet af fransk lovgivning til familieydelser for familiemedlemmer, der var bosat i en anden medlemsstat. I henhold til forordningens artikel 73, stk. 2, i den affattelse, der var gældende på det relevante tidspunkt, var en sådan person ikke berettiget til familieydelser i Frankrig, men i den medlemsstat, hvor familien boede. Domstolen udtalte, at »selv om franske arbejdstagere, der er beskæftiget i Frankrig, efter fransk lovgivning som hovedregel er underlagt det samme kriterium i forbindelse med fastlæggelsen af retten til [familieydelser], har dette kriterum langt fra den samme betydning for disse arbejdstagere, idet det først og fremmest må antages at være vandrende arbejdstagere, der har familiemedlemmer, som bor uden for Frankrig« (præmis 24). Den omstændighed, at der ville kunne være nogle franske statsborgere, der befandt sig i samme situation som vandrende arbejdstagere med bopæl i Frankrig, var således ikke til hinder for, at der ved artikel 73, stk. 2, skete en indirekte forskelsbehandling, da størstedelen af de personer, der ramtes af den pågældende ordning, var statsborgere i andre medlemsstater.

24. Den tyske regering har endelig gjort gældende, at Domstolen ikke har villet opstille et generelt princip, hvorefter omstændigheder indtruffet i udlandet skal sidestilles med forhold indtruffet i den kompetente stat. Til støtte herfor henviser den tyske regering til dommen i sag 20/75, D'Amico

(Sml. 1975, s. 891), og dommen i sag 266/78, Brunori (Sml. 1979, s. 2705).

25. Bronzinos og Gattos krav beror imidlertid ikke på noget sådant generelt princip. Der kan efter min opfattelse træffes afgørelse om de foreliggende sager på grundlag af indholdet af artiklerne 73 og 74, fortolket i lyset af målsætningerne med forordningen. På dette grundlag må de forelagte spørgsmål af de ovenfor angivne grunde principielt besvares bekræftende. Hvad angår den nærmere formulering af besvarelserne, vil det — selv om spørgsmålene er formuleret forskelligt i de to sager — af klarhedshensyn være at foretrække, at der anvendes parallelle formuleringer.

26. Jeg skal herefter sammenfattende foreslå, at spørgsmålet fra Bayerisches Landessozialgericht i sag C-228/88 besvares således:

»Artikel 73, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 skal fortolkes således, at en vandrende arbejdstager har krav på familieydelser i beskæftigelsesmedlemsstaten for familiemedlemmer, der er registreret som arbejdsløse og er arbejdssøgende i en anden medlemsstat, også selv om det i henhold til den nationale lovgivning i beskæftigelsesmedlemsstaten er et krav, at disse betingelser foreligger opfyldt på medlemsstatens eget område.«

27. Hvad angår spørgsmålet fra Bundessozialgericht i sag C-12/89, skal jeg foreslå følgende besvarelse:

»Artikel 74, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 skal fortolkes således, at en arbejdsløs har krav på familieydelser i den medlemsstat, hvor han senest udøvede beskæftigelse, for familiemedlemmer, der er registreret som arbejdsløse og er arbejdssøgende i en anden medlemsstat, også selv om det i henhold til den nationale lovgivning i førstnævnte medlemsstat er et krav, at disse betingelser foreligger opfyldt på medlemsstatens eget område.«